
IDEELLA FÖRENINGAR M.FL.

*Bokförings skyldighet
och hur den löpande
bokföringen ska avslutas*

Inledning

Vilka vänder sig informationen till?

Denna information vänder sig till

- ideella föreningar,
- registrerade trossamfund,
- samfällighetsföreningar,
- viltvårdsområdesföreningar, och
- fiskevårdsområdesföreningar.

Vad behandlas och vad behandlas inte?

Här beskrivs reglerna för när ovanstående juridiska personer (i fortsättningen kallade föreningar) är bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen, vad bokföringsskyldigheten innebär och hur den löpande bokföringen ska avslutas. Eventuell skyldighet att upprätta koncernredovisning behandlas inte och inte heller frågor om beskattning.

Vad gäller om föreningen inte är bokföringsskyldig?

En förening som inte är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen behöver inte följa bestämmelserna i bokföringslagen, annan redovisningslagstiftning eller Bokföringsnämndens allmänna råd. Föreningar omfattas däremot alltid av vissa regler i skattelagstiftningen. Exempelvis ska de lämna särskild självdeklaration eller särskild uppgift till Skatteverket. Föreningen behöver därför föra bok över inkomster, utgifter, tillgångar och skulder för att ha underlag till lämnade uppgifter.

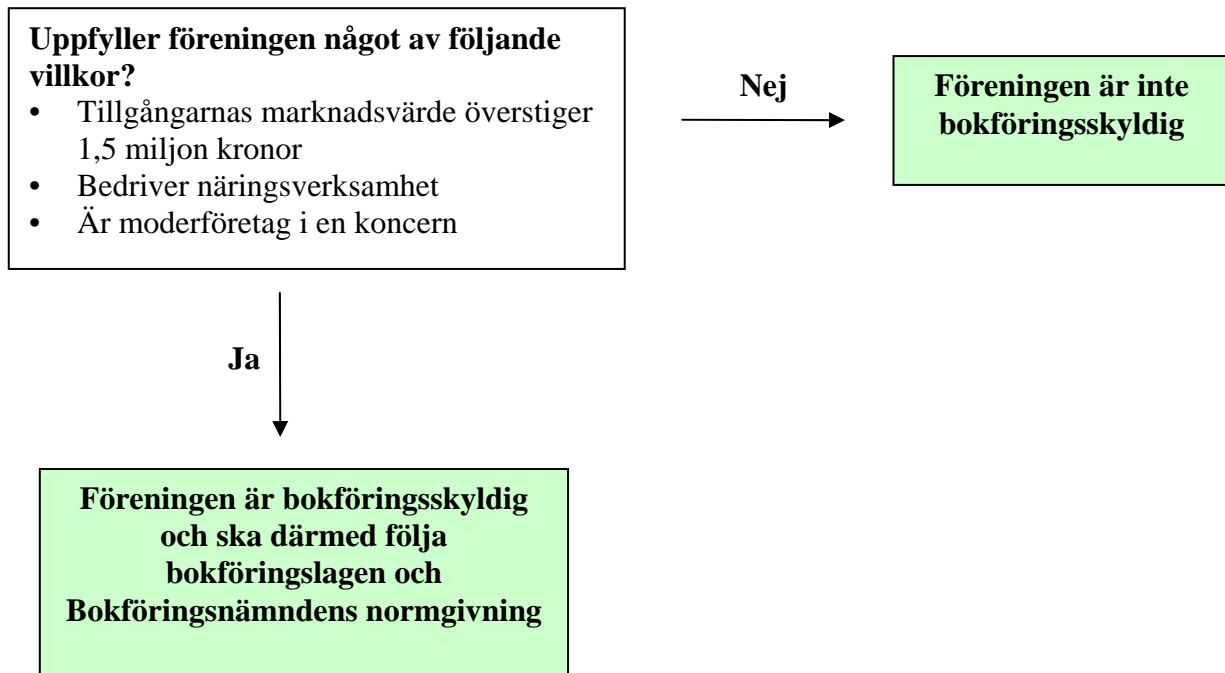
Enligt skattereglerna ska bokföringsmässiga grunder tillämpas i räkenskaperna och det gäller även om föreningen inte har några skattepliktiga inkomster. Bokföringsmässiga grunder innebär att inkomster och utgifter ska redovisas det beskattningsår de avser, oavsett när pengarna betalats ut eller kommit in.

Observera att en förening kan vara skattskyldig även om den inte är bokföringsskyldig.

En förening som inte är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen kan också ha bestämmelser i sina stadgar som ställer vissa krav på bokföringen.

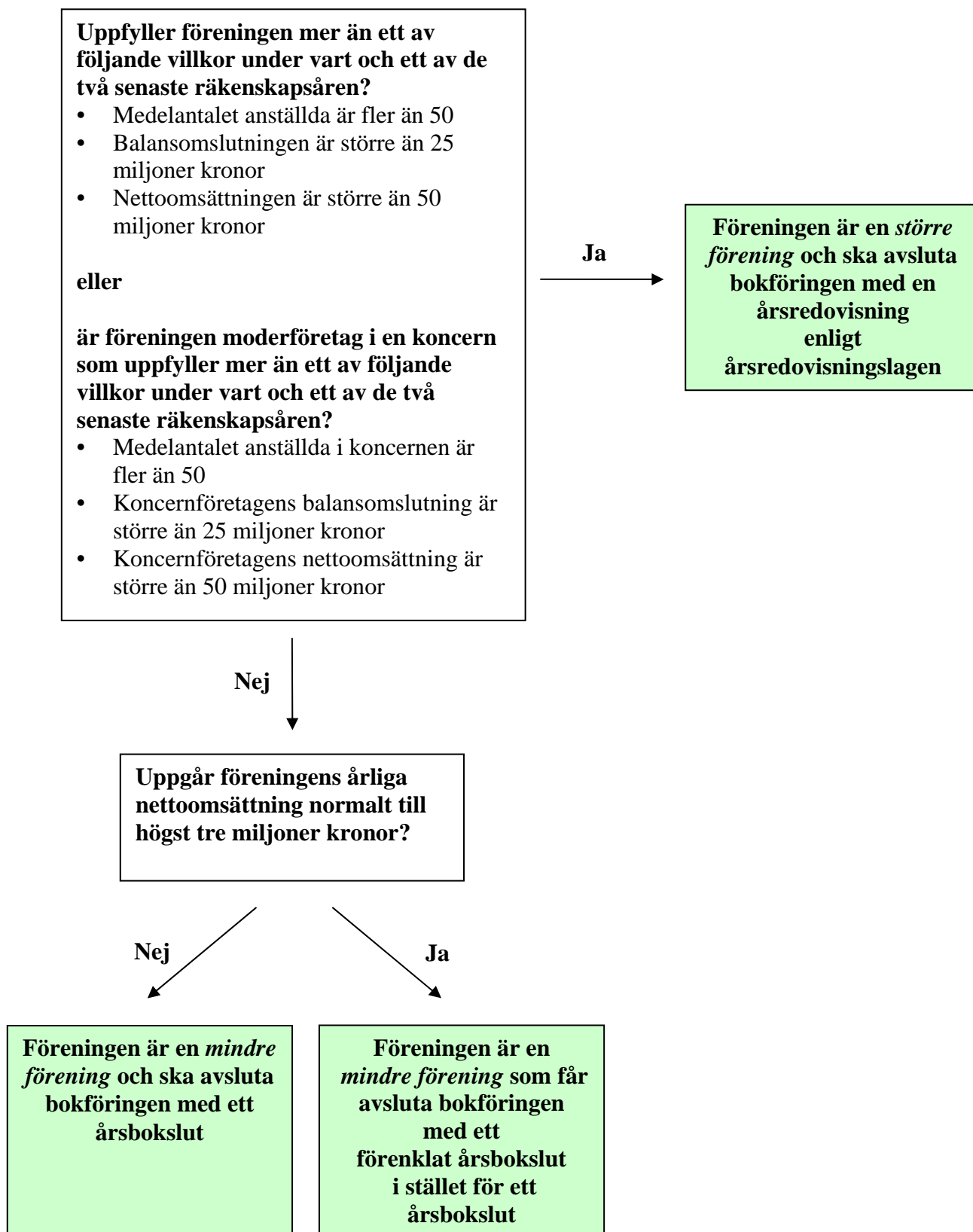
Är föreningen bokföringsskyldig enligt bokföringslagen?

Mer om villkoren för bokföringsskyldighet finns på sidorna 6-7.

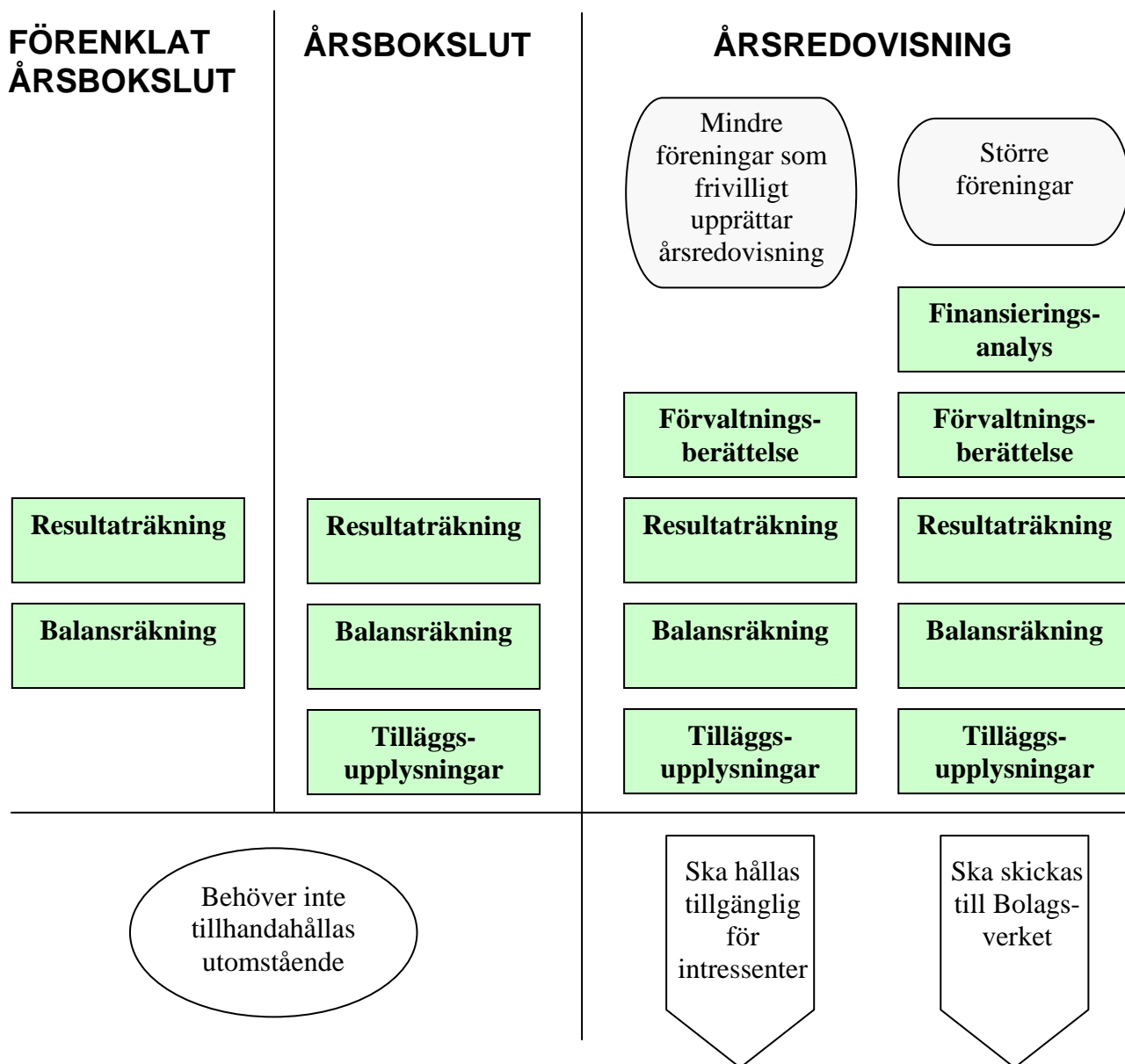
Hur ska den löpande bokföringen avslutas i bokföringsskyldiga föreningar?

Mer om nedanstående villkor finns på sidorna 7-8 under rubriken Gränsvärden.

Skillnaden mellan förenklat årsbokslut, årsbokslut och årsredovisning

Vilka föreningar som anses som större respektive mindre föreningar framgår av sidan 4.

Bestämmelser om innehållet i årsbokslut och förenklat årsbokslut finns i 6 kap. 4–12 §§ bokföringslagen och bestämmelser om årsredovisning finns i årsredovisningslagen. Kompletterande regler ges ut av Bokföringsnämnden, se vidare under rubriken Mer information från Bokföringsnämnden på sidan 11.

Villkoren för bokföringsskyldighet

Som framgår av beslutsträdet på sidan 3 är en förening bokföringsskyldig enligt bokföringslagen om tillgångarnas marknadsvärde överstiger 1,5 miljon kronor, om föreningen bedriver näringsverksamhet eller om föreningen är moderföretag i en koncern. Nedan förklaras dessa tre villkor närmare.

Tillgångarnas marknadsvärde

Värdet vid försäljning under normala förhållanden

När föreningen prövar om tillgångarna överstiger gränobeloppet 1,5 miljon kronor ska varje tillgång tas upp till ett värde som motsvarar vad tillgången kan ge vid en försäljning under normala förhållanden (marknadsvärdet). Föreningens skulder ska inte dras av vid beräkningen.

Taxeringsvärde för fastigheter

Fastigheter och byggnader som är lös egendom, dvs. byggnader på mark som ägs av någon annan, ska tas upp till taxeringsvärdet i stället för till marknadsvärdet, om ett taxeringsvärde finns.

Tillgångar i samfällighetsförening

Samfällighetsföreningar som förvaltar gemensamhetsanläggningar äger normalt inte gemensamhetsanläggningen, utan den ägs av de fastigheter som har del i samfälligheten. Värdet av anläggningen ska i sådana fall inte bokföras i föreningen och därmed inte tas med i beräkningen av tillgångarnas värde. Motsvarande gäller för marksamfälligheter. Egendom som föreningen förvärvar för att sköta gemensamhetsanläggningen bokförs normalt i föreningen och tas då med i beräkningen.

Näringsverksamhet

Definition saknas i bokföringslagen

Frågan när en förening anses bedriva näringsverksamhet är inte alltid så enkel att besvara. Det finns ingen definition av begreppet näringsverksamhet i bokföringslagen. Begreppet används både inom civilrätten (t.ex. i konsumentköprätten) och inom skatterätten. Vägledning kan framför allt hämtas från rättspraxis inom skatterätten.

Ekonomisk verksamhet

Några riktlinjer kan dock lämnas. Till näringsverksamhet räknas aktiviteter som innehåller någon form av ekonomisk verksamhet, dvs. verksamhet som föreningen tar betalt för utöver medlemsavgifter eller motsvarande. Det spelar ingen roll om verksamheten bedrivs i vinstsyfte eller inte. Även ekonomisk verksamhet helt utan vinstsyfte – t.ex. försäljning till medlemmar till självkostnadspris – kan vara näringsverksamhet. Det har heller inte någon betydelse vad inkomsterna ska användas till, om de ska användas för ett ideellt ändamål eller inte.

Undantag

Många av de aktiviteter som ideella föreningar traditionellt utövar för sin finansiering innefattar sådan ekonomisk verksamhet som utgör näringsverksamhet enligt bokföringslagen (t.ex. försäljning, uthyrning, fest- eller spelarrangemang mot avgift eller olika former

av dagsverken mot ersättning). Undantag kan vara om verksamheten rör *enstaka fall som har en begränsad omfattning*. Om en förenings enda ekonomiska verksamhet består i att anordna ett mindre evenemang till självkostnadspris eller med en blygsam vinst någon gång årligen bör det falla utanför begreppet näringsverksamhet. Om den ekonomiska verksamheten i föreningen sköts av anställd personal torde verksamheten dock oftast vara att anse som näringsverksamhet.

All verksamhet bokföringspliktig

Om någon del av en förenings verksamhet innefattar näringsverksamhet blir hela föreningens verksamhet bokföringspliktig.

Vid tvekan – följ bokföringslagen

Den förening som är tveksam bör utgå från att den är bokföringskyldig. I en förening som är bokföringskyldig på grund av näringsverksamhet kan den som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter bokföringskyldigheten dömas för bokföringsbrott.

Mer information

Mer information och exempel som kan underlätta bedömningen av om föreningen är bokföringskyldig eller inte finns i [rapporten](#) Ideella föreningar och bokföringskyldigheten – en rapport om begreppet näringsverksamhet, m.m. Rapporten hittar du på Bokföringsnämndens webbplats, www.bfn.se under För dig som är.../Ideell förening.

Mer än hälften av rösterna

Moderföretag

En förening som innehar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i ett företag, t.ex. i ett aktiebolag eller en ekonomisk förening, anses vara ett moderföretag i en koncern. Även i vissa andra fall kan en förening anses vara moderföretag i en koncern.

Gränsvärden

I beslutsträdet på sidan 4 framgår de villkor/gränsvärden som avgör om en bokföringskyldig förening ska avsluta sin löpande bokföring med en årsredovisning eller ett årsbokslut.

Vart och ett av de två senaste räkenskapsåren

För att en förening ska vara skyldig att avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning ska mer än ett av gränsvärdena vara uppfyllda vart och ett av de två senaste räkenskapsåren. Med vart och ett av de två senaste räkenskapsåren avses de två räkenskapsår som närmast föregår det räkenskapsår som räkenskapshandlingarna avser. Det ska vara samma gränsvärden som är uppfyllda båda åren.

Nedan förklaras kortfattat de olika gränsvärdena. Hur de ska beräknas regleras i Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2006:11) om gränsvärden med tillhörande [vägledning](#), se www.bfn.se under Redovisningsnormer/Vägledningar.

<i>Arbetsvolym i heltidstjänster</i>	<p>Medelantalet anställda</p> <p>Med medelantalet anställda avses de anställdas arbetsvolym under räkenskapsåret räknat i antalet heltidstjänster. Anställda som fått högst ett halvt prisbasbelopp i ersättning under året ska inte räknas med.</p>
<i>Summa tillgångar</i>	<p>Balansomslutning</p> <p>Med balansomslutning avses summan av tillgångarna enligt föreningens balansräkning.</p>
<i>Räkna med bidrag, gåvor, medlemsavgifter m.m.</i>	<p>Nettoomsättning</p> <p>Med nettoomsättning avses intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i ett företags eller en förenings normala verksamhet. Vid beräkningen av gränsvärdet ska en förening även ta med intäkter i form av bidrag, gåvor, medlemsavgifter och andra liknande intäkter.</p>
Bokföringsskyldighet	
Att vara bokföringsskyldig	
<i>Vad innebär bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen?</i>	<p>Bokföringsskyldigheten omfattar all verksamhet i föreningen, och innebär att föreningen ska</p> <ul style="list-style-type: none"> • upprätta en öppningsbalansräkning när bokföringsskyldigheten inträder eller när grunden för sådan skyldighet ändras, • bokföra alla affärshändelser löpande, • se till att det finns verifikationer för alla bokföringsposter, • se till att det finns systemdokumentation och behandlingshistorik, • arkivera all räkenskapsinformation och sådan utrustning som behövs för att presentera räkenskapsinformationen, och • avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning, ett årsbokslut eller ett förenklat årsbokslut.
<i>Öppningsbalansräkning</i>	<p>En öppningsbalansräkning är en balansräkning som fastställer vilka tillgångar och skulder som finns i verksamheten när föreningen blir bokföringsskyldig och vilka värden – ingångsvärden – dessa då har. Mer information om värdering av tillgångar i en öppningsbalansräkning finns i Ideella föreningar m.fl. – Öppningsbalansräkning, se Bokföringsnämndens webbplats, www.bfn.se, under För dig som är.../Ideell förening.</p>
<i>Löpande bokföring, verifikationer m.m.</i>	<p>Bestämmelser om löpande bokföring, verifikationer, systemdokumentation och behandlingshistorik samt arkivering finns i bokföringslagen och i Bokföringsnämndens allmänna råd med tillhörande vägledning. Sist i denna information finns en tabell som visar vilka bestämmelser som är, eller kan vara, aktuella.</p>

Avslut av den löpande bokföringen

Bestämmelser om årsredovisning finns i årsredovisningslagen och bestämmelser om innehållet i årsbokslut och förenklad årsbokslut finns i 6 kap. 4–12 §§ bokföringslagen. Kompletterande regler ges ut av Bokföringsnämnden, se mer under rubriken Mer information från Bokföringsnämnden på sidan 11.

Tillgångar över 1,5 miljon kronor

När inträder och upphör bokföringsskyldigheten?

Bokföringsskyldighet på grund av värdet av föreningens tillgångar inträder

- när föreningen bildas, om tillgångarna då överstiger gränsbeloppet, eller
- från det första *kalenderårsskifte* som tillgångarna överstiger gränsbeloppet.

En förening som inte redan är bokföringsskyldig måste alltså bevaka värdet på sina tillgångar vid varje kalenderårsskifte.

Bokföringsskyldigheten upphör om tillgångarnas värde vid utgången av de tre senaste *räkenskapsåren* varit lägre än det angivna gränsbeloppet.

Näringsverksamhet

Om föreningen bedriver näringsverksamhet inträder bokföringsskyldigheten när näringsverksamheten påbörjas och upphör när den avslutas.

Moderföretag

Om föreningen är moderföretag i en koncern inträder bokföringsskyldigheten när koncernförhållandet påbörjas och upphör när det avslutas.

Lag, bokföringsnämndens allmänna råd och praxis

God redovisningssed

Enligt bokföringslagen ska bokföringsskyldigheten fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed. God redovisningssed innebär att bokföringen sköts i enlighet med de lagar och den normgivning, bl.a. Bokföringsnämndens allmänna råd, som finns på området. Även vedertagen praxis i branschen kan vara god redovisningssed.

Kalenderår eller brutet räkenskapsår

Räkenskapsår

En bokföringsskyldig förening ska tillämpa bokföringslagens bestämmelser om räkenskapsår. Ett räkenskapsår ska omfatta tolv månader och kan vara kalenderår eller brutet räkenskapsår. De flesta samfällighets-, fiskevårdsområdes- och viltvårdsområdesföreningar får dock bara ha kalenderår som räkenskapsår. Brutet räkenskapsår ska omfatta tiden 1 maj – 30 april, 1 juli – 30 juni eller 1 september – 31 augusti.

Förkortat eller förlängd räkenskapsår

Enligt bokföringslagen får räkenskapsåret omfatta kortare tid än tolv månader eller utsträckas att omfatta högst arton månader när bokföringsskyldigheten inträder eller räkenskapsåret läggs om. Räkenskapsåret får också kortas av om bokföringsskyldigheten upphör.

Byte av räkenskapsår

Räkenskapsår får läggas om från brutet räkenskapsår till kalenderår. Vid byte från kalenderår krävs tillstånd från Skatteverket.

Anläggningsregister

Vilka föreningar ska ha ett anläggningsregister?

Bokföringsskyldiga föreningar som har fler än ett fåtal anläggnings-tillgångar, dvs. tillgångar som är avsedda att användas stadigvarande i verksamheten, ska ha ett anläggningsregister.

Vad är ett anläggningsregister?

Ett anläggningsregister är en företeckning över föreningens materiella och immateriella anläggningstillgångar. Även tillgångar som är helt avskrivna men som föreningen fortfarande har kvar ska finnas i registret. När en tillgång avyttras eller utsträngas ska tillgången tas bort från registret. Bestämmelser om anläggningsregister, bl.a. vilka uppgifter som anläggningsregistret ska innehålla, finns i Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2003:1) om anläggningsregister med tillhörande [uttalande](#), se www.bfn.se under Redovisningsnormer/Uttalanden fr.o.m. 2000.

Det första anläggningsregistret

När föreningen upprättar det första anläggningsregistret efter bokföringsskyldighetens inträde ska den använda det anskaffningsvärde som var utgångspunkt vid beräkningen av värdet i öppningsbalansräkningen. Även en tillgång som anses vara helt avskriven när öppningsbalansräkningen upprättas ska förtecknas i anläggningsregistret. Mer information finns i de allmänna råd om öppningsbalansräkning med tillhörande uttalanden som Bokföringsnämnden har gett ut, se www.bfn.se under För dig som är.../[Ideell förening](#).

Ansvar för bokföringen

Vem har ansvaret?

Det är föreningens styrelse som har det övergripande ansvaret för bokföringen. Därutöver finns ett ansvar hos dem som i praktiken utför bokföringsarbetet. Även om föreningen tar hjälp med bokföringen av någon utomstående är det styrelsen som har ansvaret för att bokföringen sköts korrekt. I en förening som är bokföringsskyldig på grund av näringsverksamhet kan den som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter bokföringsskyldigheten dömas för bokföringsbrott.

Frivillig tillämpning

Kan föreningen frivilligt följa lagen?

En förening som inte är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen kan välja att frivilligt tillämpa bokföringslagen. Likaså kan t.ex. en förening som är skyldig att upprätta ett årsbokslut välja att frivilligt upprätta en årsredovisning. I många fall görs detta för att föreningens stadgar eller bidragsgivare och andra intressenter ställer högre krav på bokföring och avslut av räkenskaperna än vad lagen gör.

Tydlighet är viktigt

Det är viktigt att det tydligt framgår om en redovisningshandling är ett förenklat årsbokslut, ett årsbokslut eller en årsredovisning. Beteckningarna förenklat årsbokslut, årsbokslut och årsredovisning får bara användas om handlingen uppfyller lagens krav. En förening

som väljer att frivilligt upprätta en årsredovisning måste således fullt ut följa bestämmelserna i årsredovisningslagen och god redovisningssed för årsredovisning.

Avslut i en ej bokföringsskyldig förening

Många föreningar som inte är bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen och som inte väljer att frivilligt tillämpa lagen har ändå någon form av bokföring och avslutar denna vid årets slut. En sådan sammanställning kan t.ex. kallas bokslut, ekonomisk redogörelse, årssammanställning eller verksamhetsuppföljning.

Mer information...

... från Bokföringsnämnden

Allmänna råd m.m.

Bokföringsnämnden har gett ut ett antal allmänna råd med uttalanden för ideella föreningar och registrerade trossamfund. Dessa behandlar

- intäkter och kostnader,
- gåvor,
- bidrag av likvida medel från offentlighetsorgan,
- medelantalet anställda, samt
- värdering av vissa tillgångar i en öppningsbalansräkning.

En stor del av nämndens övriga normgivning gäller också för bokföringsskyldiga föreningar. Nämnden har inte gett ut några särskilda allmänna råd för samfällighets-, viltvårdsområdes- eller fiskevårdsområdesföreningar.

Rapport och handledning

Bokföringsnämnden har även gett ut rapporten Ideella föreningar och bokföringsskyldigheten – en rapport om begreppet näringsverksamhet m.m. samt handledningen Att Föra Bok. Handledningen ger en introduktion i bokföring och vänder sig i första hand till den som nyligen startat en bokföringspliktig verksamhet.

Köp eller ladda ner

Bokföringsnämndens normgivning och informationsmaterial kan kostnadsfritt laddas ner från www.bfn.se. Vägledningar och handledningen Att Föra Bok i tryckt form finns till försäljning hos FAR SRS Förlag, www.farsrsforlag.se.

... från andra

Externa länkar

På Bokföringsnämndens webbplats finns länkar till webbplatser med redovisningsanknytning.

Skatteverket

Information om skatteregler, bl.a. broschyrerna Skatteregler för ideella föreningar och stiftelser, SKV 324, och Skatteregler för samfälligheter, SKV 293, finns på Skatteverkets webbplats, www.skatteverket.se.

Bolagsverket

För de föreningar som är skyldiga att upprätta årsredovisning finns informationsmaterial om årsredovisningar, bl.a. tips och råd innan handlingarna skickas in, på Bolagsverkets webbplats, www.bolagsverket.se.

Bestämmelser om löpande bokföring m.m.

För alla bokföringsskyldiga föreningar

Regler om...	... finns i...	... och handlar om
löpande bokföring	5 kap. 1–5 §§ bokföringslagen (1999:1078), BFL, och BFNAR 2001:2 om löpande bokföring	när och hur en affärshändelse ska bokföras
verifikationer	5 kap. 6–10 §§ BFL, BFNAR 2000:6 om verifikationer och BFN R 2 Gemensam verifikation	vad som ska användas som verifikation, vad den ska innehålla, etc.
arkivering	7 kap. BFL och BFNAR 2000:5 om räkenskapsinformation och dess arkivering	vilka dokument eller annan information som ska sparas, hur länge och på vilket sätt de ska sparas
systemdokumentation och behandlingshistorik	5 kap. 11 § BFL och BFN R 10 Systemdokumentation och behandlingshistorik	hur bokföringssystemets organisation och uppbyggnad samt genomförda bearbetningar inom systemet ska beskrivas

För de föreningar som berörs

Regler om...	... finns i...	... och handlar om
bokföring för flera verksamheter	4 kap. 4 § BFL och BFNAR 2001:2 om löpande bokföring	hur bokföringen i vissa särskilda fall får utformas om ett företag har flera verksamheter
gemensam bokföring för flera bokföringsskyldiga	4 kap. 5 § BFL och BFNAR 2001:2 om löpande bokföring	när gemensam bokföring får förekomma
systemdokumentation och behandlingshistorik för kassaregister	BFNAR 2004:1 om systemdokumentation och behandlingshistorik för kassaregister	att bokföringslagens krav på systemdokumentation och behandlingshistorik även gäller kassaregister
redovisning av försäljning från myntautomat	BFNAR 2002:14 om redovisning av försäljning från myntautomat	när och hur försäljning från myntautomat ska redovisas
försäljning mot kontokort	BFN U 89:11 Försäljning mot kontokort	hur försäljning mot kontokort och betalning från kontokortsföretag ska bokföras
bokföring av tvistiga skulder	BFN U 88:11 Bokföring av tvistiga skulder	hur tvistiga skulder ska behandlas i den löpande bokföringen

Kort om Bokföringsnämnden

Bokföringsnämnden (BFN) är en myndighet under regeringen och statens expertorgan på redovisningsområdet.

BFN har som uppgift att utveckla god redovisningssed. Detta sker bl.a. genom att nämnden ger ut redovisningsregler och informationsmaterial om tillämpningen av framför allt bokföringslagen och årsredovisningslagen.

BFN och dess kansli biträder också regeringskansliet i redovisningsfrågor, deltar i utredningar inom kommittéväsendet samt yttrar sig över författningsförslag. En annan viktig uppgift för nämnden är att avge yttranden till domstolar om vad god redovisningssed innebär i olika avseenden.